

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: **M. Z.**, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Žilina**, za účasti: **1) Mesto Žilina**, **2) Slovenský pozemkový fond, regionálny odbor Žilina**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a odporcu č. ObPÚ 2010/00026/R zo dňa 18. februára 2010, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 23Sp/22/2010-23 zo dňa 21. júna 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 23Sp/22/2010-23 zo dňa 21. júna 2010 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline zrušil rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-2010/00026/R zo dňa 18.2.2010 z dôvodu ustanovenia § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p., ktorým rozhodnutím odporca rozhodol tak, že O. Z., rod. G., ktorá zomrela dňa 23.9.2003 spĺňala podmienky § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“), t.j. že nehnuteľnosť v kat. úz. B., časť pkn. parc. č. X.

o výmere 1924m² bola vyvlastnená rozhodnutím ONV v Žiline – odbor výstavby č. Výst-1541/1965-Š zo dňa 22.6.1966 bez vyplatenia náhrady. V zmysle bodu 2. výrokovej časti rozhodnutia správny orgán uviedol, že nakoľko žiadateľka O. Z. počas konania zomrela, do jej práv nastúpila na základe Osvedčenia o dedičstve 21D 1191/2008, Dnot 188/2009 dedička M. Z., a dedičke M. Z. nepriznal vlastnícke právo k nehnuteľnosti v kat. úz. B. z dôvodu, že žiadosť bola uplatnená na poskytnutie finančnej náhrady. Zároveň správny orgán rozhodol, že nepriznaním vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je dotknuté právo dedičky M. Z. na náhradu podľa § 16 ods. 1 zákona o pôde v podiele 1/3-iny. Krajský súd takto rozhodol, keď dospel k záveru, že z ustanovenia § 9 zákona o pôde vyplýva, že primárne je vydanie nehnuteľnosti podľa zákona o pôde a že tá skutočnosť, že oprávnená osoba žiadala finančnú náhradu, nemá vplyv na ďalší postup pozemkového úradu v zmysle zákona o pôde. Podľa názoru krajského súdu je podstatné zo strany oprávnenej osoby to, aby si reštitučný nárok v prekluzívnej lehote uplatnila a nie je dôležité to, akou formou žiada reštitučný nárok priznať. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu ďalej vyplýva, že oprávnená osoba nevyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností a v danom prípade preto prichádzal do úvahy postup podľa § 3 ods. 2, § 4 ods. 1 a § 11 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní a pozemkový úrad by mal oprávnenú osobu vyzvať na odstránenie tohto nedostatku a až na základe odozvy od oprávnených osôb by pozemkový úrad mal postupovať v zmysle ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o pôde a v tejto súvislosti poukázal krajský súd i na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo 280/2008 zo dňa 15.1.2009. V ďalšom konaní podľa názoru krajského súdu správny orgán bude musieť vyzvať navrhovateľku na uzavretie dohody s povinnou osobou a ak k dohode nedôjde, rozhodne o reštitučnom nároku navrhovateľky sám správny orgán a bude pritom povinný v prvom rade skúmať, či je daná možnosť vrátiť navrhovateľke vlastníctvo k pôvodným nehnuteľnostiam, teda v kat. úz. B.

V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku krajského súdu podal odvolanie odporca a žiadal, aby Najvyšší súd SR ako súd odvolací zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 18.2.2010 potvrdí. Poukázal na to, že pri vydaní rozhodnutia sa riadil právnym názorom vysloveným v rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 10S/5/2001 zo dňa 7.9.2001, keď bol toho názoru, že uplatnením nároku na poskytnutie finančnej náhrady samotná žiadateľka jednoznačne vyjadrila svoju vôľu, že nemá záujem ani o obnovu pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde, ani

o starostlivosť o pôdu a ako spôsob zmiernenia krivdy si zvolila finančnú náhradu. Už z podkladov pre rozhodnutie je zrejmé, že oprávnenej osobe nie je možné priznať vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti z dôvodu existencie zákonných prekážok uvedených v § 11 ods. 1 písm. d), e) zákona o pôde, nakoľko účel vyvlastnenia, a to výstavba športového ihriska a IBV bol na pozemku zrealizovaný. Čo sa týka otázky uzatvorenia dohody o vydaní nehnuteľností medzi oprávnenou a povinnou osobou tak správny orgán sa touto otázkou vo svojom konaní zaoberal, o čom svedčia aj písomné výzvy na doplnenie reštitučného nároku a preto nesúhlasí s tvrdením krajského súdu, že zo správneho spisu táto skutočnosť nevyplýva. Odporca zároveň poukázal na to, že nemôže súhlasiť s názorom krajského súdu, uvedeným na str. 6 rozsudku, že správny orgán je povinný si pred vydaním rozhodnutia o priznaní náhrady navrhovateľke ustáliť, či prevedie do jej vlastníctva s jej súhlasom iné pozemky v primeranej výmere a kvalite, ako boli pôvodné pozemky, pokiaľ možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádzali pôvodné pozemky. V zmysle § 16 ods. 6 zákona o pôde náhradné pozemky poskytuje Slovenský pozemkový fond, ako správca majetku štátu a nie odporca, a preto tvrdenie súdu o tejto povinnosti odporcu nie je v súlade so zákonom o pôde.

Navrhovateľka sa písomne k odvolaniu odporcu vyjadrila a uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s napadnutým rozsudkom krajského súdu. Poukázala na to, že dňa 15.2.2010 sa uskutočnilo pracovné rokovanie na Pozemkovom úrade v Žiline, kde bola prítomná aj sestra navrhovateľky M. Z., ktorá by mohla dosvedčiť, že pracovníčka správneho orgánu M. U. im vysvetľovala, že ich matka žiadala o finančnú náhradu napriek tomu, že požadovali náhradný pozemok, nakoľko predvolanie bolo zvolané za účelom upresnenia žiadosti o reštitúciu, nakoľko žiadosť bola podľa p. U. nejednoznačná. Navrhovateľka ďalej okrem iného uviedla, že jej požiadavka o náhradný pozemok je adekvátnym spôsobom zmiernenia krivdy aj pre ňu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), pričom termín verejného vyhlásenia rozsudku bol zverejnený

minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke www.nsud.sk.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s ohľadom na obsah podaného odvolania posudzoval, či správny orgán ako i krajský súd pri rozhodovaní vychádzali z dostatočne zisteného skutkového stavu veci a s ohľadom na námietku účastníkov ohľadne hodnotenia dôkazov zisťoval, či príslušné reštitučné konanie bolo vedené takým procesným postupom, ktorý zabezpečoval správny výsledok a či boli dôkazy vykonané spôsobom zodpovedajúcim pravidlám spravodlivého procesu.

V preskúmavanej veci je nesporné, že právna predchodkyňa navrhovateľky O. Z. si svojim podaním zo dňa 25.4.1992 uplatnila príslušný reštitučný nárok na Obvodnom pozemkovom úrade v Žiline v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o pôde.

Pokiaľ v danom prípade krajský súd v napadnutom rozsudku vyslovil právny názor, že v ďalšom konaní bude povinnosťou správneho orgánu vyzvať navrhovateľku v zmysle § 9 zákona o pôde, § 3 ods. 2, § 4 ods. 1 a § 19 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní na uzavretie dohody s povinnou osobou, a ak k dohode nedôjde rozhodne správny orgán o reštitučnom nároku navrhovateľky, tak v danom prípade sa Najvyšší súd SR nemohol stotožniť s týmto právnym názorom krajského súdu, a to z nasledovných dôvodov:

Podľa § 9 ods. 1 zákona o pôde nárok uplatní oprávnená osoba na pozemkovom úrade a zároveň vyzve povinnú osobu na vydanie nehnuteľností. Povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 60 dní od podania výzvy dohodu o vydaní nehnuteľností.

Podľa § 9 ods. 2 uvedeného zákona dohoda podlieha schváleniu pozemkovým úradom formou rozhodnutia vydaného v správnom konaní.

Podľa § 9 ods. 3 uvedeného zákona rozhodnutie pozemkového úradu o neschválení dohody preskúma na návrh účastníka súd.

Podľa § 9 ods. 4 zákona o pôde, ak k dohode podľa odseku 1 nedôjde, rozhodne o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti pozemkový úrad.

I keď v rámci rozhodovania pozemkových úradov podľa zákona o pôde prichádzajú do úvahy viaceré druhy rozhodovacích procesov, tak v aplikačnej praxi sa možno stretnúť predovšetkým s dvomi druhmi rozhodovania pred obvodným pozemkovým úradom, a to:

1. rozhodovanie o schválení (neschválení) dohody o vydaní nehnuteľností podľa § 9 ods. 2 zákona o pôde a
2. rozhodovanie o vlastníctve oprávnenej osoby podľa § 9 ods. 4 zákona o pôde.

Z výkladu § 9 ods. 4 zákona o pôde vyplýva, že obvodný pozemkový úrad rozhodne o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti až vtedy, ak k dohode podľa odseku 1 nedôjde.

Z administratívneho spisu správneho orgánu je nesporné, že právna predchodkyňa navrhovateľky O. Z. si riadne v prekluzívnej lehote uplatnila príslušný reštitučný nárok, avšak nevyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností v zmysle ustanovenia § 9 ods. 1 zákona o pôde.

Odvolaací súd v tomto smere považuje za potrebné zdôrazniť, že konštrukcia uplatnenia si reštitučného nároku v zmysle zákona o pôde je oproti zákonu č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách odlišná. Jednou z podmienok úspešnosti oprávnenej osoby uplatňujúcej si reštitučný nárok podľa zákona o mimosúdnych rehabilitáciách bola práve podmienka, aby si oprávnená osoba uplatnila svoj reštitučný nárok v príslušnej zákonnej lehote u povinnej osoby, avšak zo zákona o pôde takáto povinnosť oprávnenej osobe pri uplatnení si reštitučného nároku nevyplýva. Pokiaľ teda oprávnená osoba, a teda v danom prípade právna predchodkyňa navrhovateľky, nevyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností tak znamená to, že správny orgán bude v konaní rozhodovať v zmysle ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o pôde, teda v podstate bude rozhodovať o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti. Nie je možné teda zaväzovať oprávnenú osobu, resp. dediča

po oprávnenej osobe k tomu, aby vyzýval povinnú osobu pokiaľ k takejto povinnosti príslušný subjekt zákon nezaväzuje.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ teda zo zákona nevyplývala povinnosť právnej predchodkyňi navrhovateľky vyzvať povinné osoby na vydanie nehnuteľností, tak nemožno takúto povinnosť ani ukladať správne mu orgánu v tom zmysle, aby vyzval dediča oprávnenej osoby na odstránenie tohto údajného nedostatku.

Pokiaľ sa týka spornej otázky, či správny orgán mal prípadne poučovaciú povinnosť voči právnej predchodkyňi navrhovateľky, resp. navrhovateľke ohľadne rozhodovania, či napriek uplatnenému reštitučnému nároku na finančnú náhradu mohol správny orgán rozhodovať i v konaní podľa § 9 ods. 4 zákona o pôde, pokiaľ to navrhovateľka priamo požadovala vo vzťahu k pozemkovému úradu ešte pred vydaním rozhodnutia, tak i odvolací súd je zhodne s krajským súdom toho názoru, že v danom prípade nič nebránilo správne mu orgánu zaoberať sa oprávnene i takouto námietkou navrhovateľky pokiaľ sa navyiac navrhovateľka domnievala, že takéto rozhodnutie by bolo pre ňu priaznivejšie. V tomto smere neobstojí argumentácia správneho orgánu, že postupoval vo veci v zmysle právneho názoru krajského súdu vysloveného v inom konaní.

Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si zaobstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Odvolací súd vzhľadom na citáciu ustanovenia § 32 ods. 1 správneho poriadku považuje za potrebné vo vzťahu k správne mu orgánu zdôrazniť, že v tomto ustanovení je zakotvená zásada materiálnej pravdy, ktorá znamená okrem iného, že správny orgán je povinný ex offi zistiť čo najobjektívnejšie skutočný stav veci a s prihliadnutím na ďalšie podporné ustanovenia správneho poriadku nič nebránilo správne mu orgánu, aby sa potom oprávnene zaoberal s návrhom navrhovateľky, z obsahu ktorých požiadaviek vyplýva, že mala záujem na rozhodovacom procese v zmysle ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o pôde.

Podľa § 3 ods. 1 správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 3 ods. 2 správneho poriadku sú správne orgány povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Podľa § 3 ods. 3 správneho poriadku správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybavíť ju včas a bez zbytočných prietáhov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmierne vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

Podľa § 3 ods. 4 veta prvá rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

Podľa § 4 ods. 1 správneho poriadku účastníci konania spolupracujú so správnyimi orgánmi v priebehu celého konania.

Zo spisového materiálu správneho orgánu vyplýva, že príslušný reštitučný nárok bol uplatnený včas v priebehu prekluzívnej lehoty v zmysle zákona o pôde, tak nie je možné podľa názoru odvolacieho orgánu v súčasnej dobe tvrdiť zo strany správneho orgánu, že odporca v podstate už po uplynutí prekluzívnej lehoty nemohol s uplatneným reštitučným nárokom právnej predchodkyne navrhovateľky nič urobiť. Takýto postup správneho orgánu považuje odvolací súd za príliš formalistický, pretože reštitučný nárok navrhovateľky, resp. jej právnej predchodkyne bol uplatnený na pozemkovom úrade v apríli 1992, pričom prekluzívna lehota

na uplatnenie nároku uplynula až dňa 31.12.1992. Táto skutočnosť znamená, že pokiaľ by správny orgán bol konal napr. v príslušných lehotách (§ 49 správneho poriadku), resp. pokiaľ by bol prerušil reštitučné konanie a v zmysle správneho poriadku splnil si svoju poučovaciu povinnosť vo vzťahu k právnej predchodkyňi navrhovateľky, tak tieto procesné skutočnosti, na ktoré poukazuje správny orgán, by boli v súčasnosti právne irelevantné. Taktiež v danom prípade nemožno opomenúť, že od uplatnenia si reštitučného nároku po dobu vydania reštitučného rozhodnutia na správnom orgáne uplynulo prakticky 18 rokov. Po celú túto dobu bol správny orgán prakticky vo vzťahu k navrhovateľke, resp. k jej právnej predchodkyňi nečinný, ako to vyplýva z listinných dokladov nachádzajúcich sa v administratívnom spise.

V danom prípade ušlo pozornosti pozemkového úradu, že právna predchodkyňa navrhovateľky špecifikovala pri uplatnení si reštitučného nároku i pozemkové nehnuteľnosti, ktoré mali byť v rozhodnom období predmetom vyvlastnenia a z hľadiska predmetu reštitučného konania muselo byť teda pozemkovému úradu dostatočne zrejmé, čoho sa ďalej navrhovateľka domáhala, pretože ona pôvodne uplatnený reštitučný nárok nerozširovala o ďalšie nehnuteľnosti, ako sa to zrejme mylne domnieva správny orgán.

Čo sa týka konštatácie správneho orgánu v jeho rozhodnutí, že „vo vzťahu k zvyšnej časti pkn. parc. č. X. zapísanej v stave neidentickom na LV č. X. v podiele 4/12 v prospech M. Z. (dedičky po žiadateľke) bolo zistené, že okrem iného je z časti zastavaná budovou školy a miestnymi komunikáciami, avšak k dnešnému dňu tieto časti neboli majetkoprávne vysporiadané, t.j. nedošlo k prechodu vlastníckeho práva na štát, príp. inú právnickú osobu, a teda nie je možné aplikovať ustanovenia zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov“, tak v tejto časti sa zatiaľ bez ďalšieho dokazovania nemôže odvolací súd stotožniť s argumentáciou správneho orgánu, žeby i napriek uvedeným skutočnostiam eventuálne nedošlo k prechodu vlastníckeho práva na štát v rozhodnom období, avšak na základe iných právnych titulov uvedených v § 6 ods. 1 zákona o pôde. Takýmto právnym titulom by napr. mohlo byť prevzatie nehnuteľností bez právneho dôvodu v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. p) zákona o pôde. V danom prípade bude potrebné, aby v tejto časti taktiež správny orgán doplnil dokazovanie, a to tým, že bude skúmať, kedy došlo

k zastavaniu časti tejto bývalej pkn. parcele príslušnou budovou školy a taktiež kedy boli príslušné miestne komunikácie vybudované. Neobstojí preto zatiaľ konštatácia správneho orgánu, že pokiaľ neboli tieto časti parciel majetkoprávne vysporiadané, že nedošlo eventuálne i k prechodu vlastníckeho práva na štát, príp. na inú právnickú osobu. Ako vyplýva z administratívneho spisu podľa názoru odvolacieho súdu správny orgán vychádzal iba zo skutočností uvedených na LV č. X. bez toho, aby vo veci vykonal príslušné dokazovanie.

V ďalšom konaní správny orgán taktiež transparentným spôsobom v dôvodoch svojho rozhodnutia bude musieť uviesť, ktorá povinná osoba je i konkrétnou povinnou osobou, ku ktorým pozemkovým nehnuteľnostiam a na základe akej právnej skutočnosti, pretože zatiaľ je rozhodnutie správneho orgánu i v tomto smere nepreskúmateľným. Taktiež čo sa týka konštatácie správneho orgánu, že v danom prípade existujú i zákonné prekážky v zmysle zákona o pôde pre nevydanie pozemkových nehnuteľností navrhovateľke, tak taktiež v administratívnom spise z hľadiska listinných dôkazov neexistuje opora pre takúto konštatáciu správneho orgánu a preto i v tomto smere bude správny orgán musieť doplniť vo veci dokazovanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Žiline v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. potvrdil.

O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. za použitia ustanovenia § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. Navrhovateľka mala v odvolacom konaní úspech, trovy konania jej však v odvolacom konaní nevznikli a ani si žiadne neuplatnila, odporca v odvolacom konaní úspech nemal a ani mu náhrada trov konania zo zákona neprináleží. Ostatní účastníci konania si taktiež náhradu trov konania neuplatnili.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 17. augusta 2011

JUDr. Elena Kováčová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Nikoleta Adamovičová